

HRY XIV. OLYMPIÁDY LONDÝN 1948

- KRAJINA: Veľká Británia
- TERMÍN: 1. – 18. 8. 1936
- ÚČASŤ: 4099 športovcov (3714 mužov, 385 žien) a 59 NOV, súťažili v 136 disciplínach 17 športov.
- ÚČASŤ Z ČSR A ZO SLOVENSKA: 77 športovcov z ČSR (63 + 14), z toho 3 zo Slovenska (3 + 0). Július Torma (box) prvý do 67 kg.
- NAJÚSPEŠNEJŠIE KRAJINY: 1. USA 544 (38-27-19), 2. Švédsko 302,25 (16-11-17), 3. Francúzsko 216,5 (10-6-13), 4. Maďarsko 182,25 (10-5-12), 5. Taliansko 166 (8-12-9), ... 12. ČSR 80 (6-2-3).
- NAJÚSPEŠNEJŠÍ PODĽA MEDAILÍ: Francina Blankersová-Koenová (Hol., atletika) 4-0-0, Veikko Huhtanen (Fín., športová gymnastika) 3-1-1, Paavo Aaltonen (Fín., športová gymnastika) 3-0-1, Ann Curtisová (USA, plávanie) 2-1-0, James McLane (USA, plávanie) 2-1-0.

Na Hrách XIV. olympiády v roku 1948 v Londýne sa športové dianie vlastne prebúdzalo po dlhom období, keď rinčali zbrane. Pre 2. svetovú vojnu sa neuskutočnili OH 1940 v Hel-sinkách, ani OH 1944 v Londýne. Britská metropola mohla privítať športový výkvet sveta až po dlhej, dvanásťročnej prestávke. Londýn hostil hry po 40 rokoch už druhý raz. Bolo pochopiteľné, že organizátori nepozvali iniciátorov vojny - Nemecko ani Japonsko. Rovnako ako predtým chýbal Soviet-sky zväz, ktorého národný olympijský výbor vznikol až v ro-ku 1951. Z Moskvy prišli len pozorovatelia.

Hoci Briti mali na prípravu len vyše dva roky, organizáciu zvládli na vysokej úrovni. V Londýne sa potvrdila života-schopnosť olympijských hier. Pravda, na úrovni výkonov sa celkove prejavila vynútená dlhá vojnová prestávka, keď tré-ningy museli ísť bo-
kom, ako aj všeobec-
ná absencia kvalitnej

výživy v prvých povojnových rokoch.

Napriek istým pochybnostiam MOV napokon schválil štafetu s olympijským ohňom ako pevnú súčasť olympijských hier (prvý raz sa bežala v Berlíne 1936). Cestou z Olympie do Londýna tra-su štafety odklonili cez Lausanne, kde sa bežci poklonili Coubertinovmu hrobu. Športovci v Lon-dýne bývali v kasárňach a na školách, na výstav-bu Olympijskej dediny nezvyšili peniaze. Organi-zátori už „separovali“ športovcov zo Západu od olympionikov z krajín Východnej Európy, kde sa v tom roku uskutočnili „ľudovodemokratické“ re-
volúcie.

Z pochopiteľných dôvodov sa v britskej me-tropole muselo súťažiť na starých športoviskách,

Najväčšou hviezdou Londýnskych Hier sa však stala holandská atlétka Francina (Fanny) Blankersová-Koenová (na fotografii vľavo hore). Matka dvoch detí ako prvá výrazne naznačila, že aj po materstve sa žena môže venovať športu na najvyššej úrovni. Získala štyri zlaté medaily – v behoch na 100 i 200 m a 80 m prekážok, aj ako členka štafety na 4x100 m!

V počte získaných medailí Holanďanku predstihol fínsky gym-

ktoré prešli len miernymi úpravami. Našťastie odolali vojnovým náletom – zrejme predovšetkým preto, le-bo nepatrili medzi strategické stavby. Negatívom však boli ich veľké vzdialenosti od seba. Organizátori podcenili propagáciu, preto bola návštevnosť súťaží – s výnimkou atletiky - zvyčajne nízka. Možno však sú-visela aj s nižšou úspešnosťou domácich športovcov. V Londýne boli naposledy v programe OH umelecké súťaže.

Sila lásky k športu a príťažlivosť olympiád priviedla do Londýna v špičkovej forme mnoho športovcov, ktorí žiarili už v Berlíne 1936, či dokonca v Los Angeles 1932. Na medailovú niť úspešne nadviazali napríklad šermiari Aladár Gerevich, Pál Kovács a Ti-bor Berczelly, Ilona Eleková z Maďarska, Edoardo Mangiarotti z Talianska, gymnasti Heikki Savolainen z Fínska či Michael Reusch zo Švajčiarska, alebo rýchlostný kanoista z ČSR Jan Brzák-Felix. Na opačnom póle ako predstaviteľ mlade bol predovšetkým americký atlét Robert Mathias (na snímke vpravo). Vo veku len 17 rokov senzačne vyhral súťaž desaťbojárov!

nasta Veikko Huhtanen s bilanciou 3 – 1 – 1. Rekordérom v počte olympijských účastí sa v Londýne na dlhý čas stal dánsky šermiar Ivan Osiier, ktorý nadviazal na svojich sedem olympijských účastí v období 1908 – 1936 ôsmou – 40 rokov po premiére! Iný Dán, jachtár Paul Bert Elvström (na fotografii vľavo), v Londýne zase začal svoju jedinečnú sériu štyroch olympijských víťazstiev v sérii.

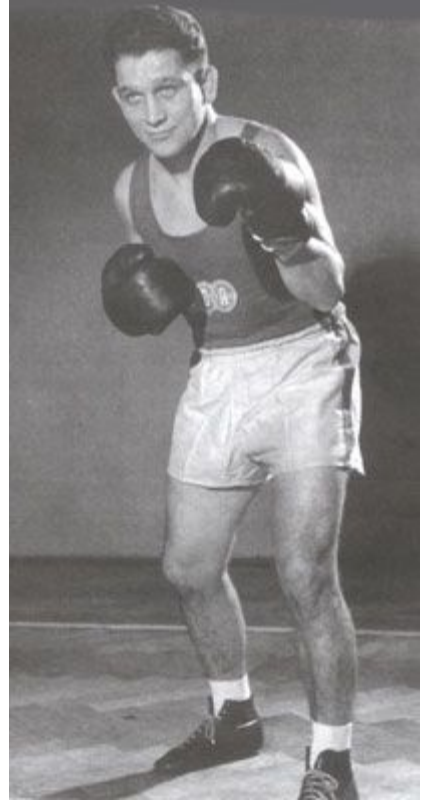
V Československej republike vo februári 1948 nastal štátny prevrat, pri ktorom sa k moci sa dostala komunistická strana. Čs. olympijský výbor síce vyslal do Londýna podstatne menej športovcov ako do Berlína (77, z toho boli traja zo Slovenska), ale dosiahli dovtedy nevídaný úspech. Výprava ČSR získala šesť zlatých, dve strieborné a tri bronzové medaily. Jej najúspešnejším členom bol atlét Emil

Zátopek, zlatý na 10 km a strieborný na 5 km trati. „Česká lokomotíva“ práve v Londýne odštartovala niekoľko-ročnú éru svojej absolútnej vytrvaleckej dominancie.

Už spomínaný Jan Brzák-Felix mal síce v debľkanoe na 1000 m iného partnera, ako v Berlíne 1936 – Bohumila Kudrnu – ale znovu získal zlatú medailu. Ako prvý športovec z ČSR vôbec sa stal dvojnásobným olympijským šampiónom. Okrem tejto dvojice sa z olympijských víťazstiev tešili aj ďalší dvaja rýchlostní kanoisti – Josef Holeček v C1 na 1000 m a František Čapek v C1 na 10 km. Zlato si vybojovalo aj družstvo športových gymnastiek, ktoré si ho však preberalo v slzách. Jeho členkou mala byť spoločne so sestrou Miloslavou aj Eliška Misáková. Mladú gymnastku však hneď po príchode do Londýna museli hospitalizovať s príznakmi detskej obrny. Žiaľ, na dôsledky tejto choroby 14. augusta zomrela... MOV jej udelil čestnú zlatú medailu in memoriam.

O šiesty olympijský triumf pre ČSR sa v Londýne zaslúžil slovenský boxer Július Torma v kategórii do 67 kg. Torma (na fotografii) sa síce narodil v Budapešti, ale ako dieťa zo slovenskej rodiny prišiel žiť do ČSR v rámci povojnovej repatriácie. Jeho posudzovanie ako Slováka je teda podstatne menej sporné, ako v prípade dvoch olympijských víťazov, ktorí sa narodili na území dnešného Slovenska a reprezentovali niekdajšie Uhorsko - plavca Zoltána Halmaya a strelca Alexandra Prokoppa. Torma, ktorý patril medzi najtechnickejších boxerov svojej doby, dobyl finálové víťazstvo nad Američanom Herringom napriek zraneniu ľavej ruky.

Vo výprave Maďarska sa olympijským šampiónom v hode kladivom stal rodák z Košíc Imre Németh. Okrem neho štartoval v maďarských farbách ešte jeden športovec zo Slovenska. S epickým dielom „Moderný pentatlon“ sa na umeleckých súťažiach v rámci OH v Londýne zúčastnil rodák z Haliča Mikuláš Antal Jorčík (Jós).

LUBOMÍR SOUČEK